

Obećavajuće prakse u zaštiti žrtava trgovine ljudima za vreme kovid pandemije

Danas je 4. jun, Međunarodni dan dece žrtava nasilja. Posvećujemo ovaj bilten svoj deci koja se bore da iznađu način da budu slobodna od nasilja. Ovom prilikom, takođe, posebno našu pažnju usmeravamo na devojčice i devojke, žrtve trgovine ljudima i njihov položaj u kovid pandemiji.

Kovid pandemija pokazala je da život jedne devojke i žene, žrtve nasilja, po mnogo čemu podseća na permanentnu vanrednu situaciju. Mnoge od devojaka i žena sa ovim iskustvom, naročito žrtve trgovine ljudima, bile su i pre krize izazvane koronom socijalno izolovane. Sve one brige koje su ostali građani i građanke imali u kovidu, a koje su se odnosile na to da li će imati dovoljno hrane, posla, slobode, za žrtve trgovine ljudima su se nažalost i obistinile. Iskustvo organizacije Atina iz proteklog perioda pokazuje da je kovid pandemija ogolila mnoge druge probleme u našem društvu koje su se negativno odrazile i na žrtve trgovine ljudima, kojima inače manjka podrške da idu kroz život.

U ovom biltenu htele smo da pokažemo njihovu snagu, koja je nadjačala sve uprkos nedaćama koje su ih zadesile. Ovog puta bavimo se obećavajućim praksama u kovid pandemiji, na koje smo jako ponosne i iza kojih stoji strpljiv i marljiv rad.

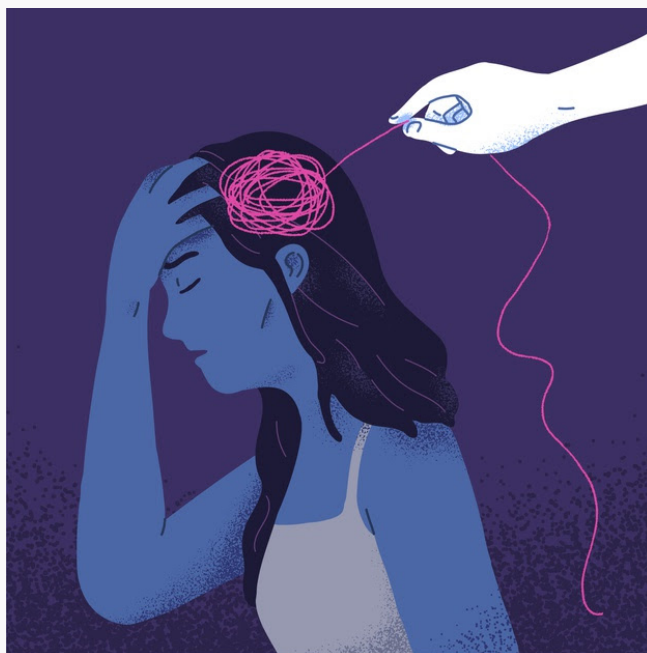
Izdvojile smo vam kao obećavajuću praksu jednu od najvećih presuda za trgovinu ljudima u Srbiji koja je doneta baš u vreme kovid pandemije, sa nadom da će u budućnosti ovakvo postupanje biti pravilo. Takođe smo vam izdvojile članak o onlajn pružanju psihološke podrške za žrtve trgovine ljudima, koje od kako je uspostavljeno koristi 30% žrtava trgovine ljudima više nego što je to bio slučaj ranije. Osvrnule smo se na nasilje u digitalnom prostoru, kao i na položaj devojaka i žena migrantkinja koje su pisala Pisma iz izolacije, oslikavajući svoje iskustvo u pandemiji.

Za vreme kovid pandemije doneta jedna od najvećih presuda za trgovinu ljudima u Srbiji

Presudom Višeg suda u Pančevu, okrivljeni je zbog izvršenja krivičnog dela obljuba zloupotrebom položaja i krivičnog dela trgovina ljudima osuđen na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 20 godina. Zamenica Višeg javnog tužioca u Pančevu, Olivera Sekulić Šošdean, koja je ovaj predmet vodila, navodi da je, baš u danu kada je bila dežurna u jeku pandemije i vanrednog stanja, dobila ovaj, možda najveći i najvažniji predmet trgovine ljudima u svojoj karijeri i da veruje da način na koji je on okončan predstavlja uspeh i jedan dobar primer zajedničkog rada. Za organizaciju Atina, ova presuda je takođe od izuzetnog značaja, s obzirom na to da je ovu devojčicu u ranoj fazi prepoznala kao žrtvu trgovine ljudima i uvela je u sistem zaštite.

Onlajn savetovanje sa žrtvama trgovine ljudima u vreme kovid pandemije

Ono što je ova kriza zahtevala bilo je da se psihoterapija u potpunosti odrekne neposrednog kontakta i da pređe u prostor koji je pružao veću zdravstvenu bezbednost - u svet onlajn komunikacije. Bilo je potrebno naći nove i sigurne okvire savetodavnog i psihoterapijskog rada kako bi život i rad nastavili da teku. Sa psihoterapeutkinjom Tanjom Dobrić Brankov razgovarali smo o njenom iskustvu rada u Psihološkom savetovalištu organizacije Atina, u periodu vanrednog stanja i uopšte tokom pandemije.

Onlajn savetovalište u okviru organizacije Atina je usluga koja će nastaviti da postoji i kada pandemiju budemo ostavili daleko iza sebe, uz konstantnu nadogradnju, unapređivanje i učenje, a u stalnoj želji da budemo tamo gde su i žene sa kojima radimo, da odgovorimo na njihove potrebe, i budemo oslonac za prevazilaženje životnih teškoća.

Za vreme pandemije, 178 devojaka i žena sa iskustvom trgovine ljudima dalo doprinos u osvetljavanju problema nasilja u digitalnom okruženju

Početak marta 2021, obelodanjeno je da na aplikaciji Telegram postoji nekoliko grupa u kojima desetine hiljada pretežno muškaraca sa područja Balkana razmenjuje različite pornografske sadržaje. U maju mesecu ove godine, na aplikaciji Telegram ponovo je osvanula grupa u kojoj ljudi sa Balkana dele intimne fotografije devojaka iz Srbije i okruženja. Pre Srbije, u martu 2019. godine jedna grupa na Telegram mreži u Severnoj Makedoniji objavila je na vrlo sličan način sadržaje devojaka i žena u pornografskom kontekstu. Nakon ovih dešavanja, aktivistkinje za ženska prava iz regiona Balkana iz ukupno 139 organizacija civilnog društva, među kojima i organizacija Atina, solidarno su podržale sve žene, žrtve digitalnog rodno zasnovanog nasilja, i tražile od relevantnih institucija da reaguju u skladu sa svojim obavezama i ovlašćenjima, te temeljno i blagovremeno istraže slučaj grupa na društvenoj mreži Telegram (kao što su: Balkanska soba, Javna soba, GevgelijaHub, Srpska soba, Smokva, itd.), kako bi počinioci bili kažnjeni, a **žrtve zaštićene od dalje viktimizacije.**

Veća upućenost ljudi na virtuelni svet, i izolovanost zbog pandemije, učinile su rizike od različitih oblika digitalnog nasilja mnogo izraženijim. Na to upućuje i analiza organizacije Atina "**Iza ekrana: Analiza zloupotreba žrtava trgovine ljudima u digitalnom okruženju**" urađena za vreme pandemije izazvane korona virusom, kada se veliki deo globalne komunikacije preselio u digitalni prostor čime je, opravdano, dodatno povećana bojazan od nasilja i eksploatacije na internetu.

U ovoj analizi u kojoj je svoja iskustva podelilo 178 devojaka i žena žrtava trgovine ljudima, jedan od zaključaka je da je trećina žrtava trgovine ljudima bila vrbovana preko interneta, dok je 65% njih bilo izloženo i digitalnim pretnjama, koje su najčešće za cilj imale zastrašivanje u svrhu promene ili povlačenja iskaza ili izjave žrtve u krivično-pravnom postupku. Zbog svega navedenog, jedan od prioriteta organizacije Atine je da spreči da digitalne zloupotrebe postanu

“nova normalnost” i fenomen na koji će javnost, zbog njegove učestalosti, postati ravnodušna, pod parolom – ono što je virtuelno manje je stvarno, a samim tim i manje važno.

Odgovor organizacije Atina na krizu izazvanu kovid pandemijom

Iako zvanična državna statistika kaže da se broj prijava slučajeva nasilja nad ženama tokom kovida smanjio, to uopšte ne znači da je nasilja bilo manje. Iskustvo organizacije Atina govori da će problemi tek početi da narastaju nakon što se pandemija smiri. Ne možemo čekati da žrtva zatraži pomoć da bismo reagovali, da bismo uopšte priznali da postoji problem. Nažalost, dominantna paradigma kada se radi o žrtvama svih vrsta nasilja, jeste i dalje ona koju oblikuje pitanje da li žrtve dobijaju pomoć i podršku ukoliko ih zatraže, umesto da se postavi pitanje da li se pomoć žrtvama dovoljno nudi i da li podrška uopšte dolazi ka njima.

Žene, posebno u trenutnim okolnostima, iz brojnih razloga oklevaju da prijave nasilje. Posebno izazovno bilo je raditi sa ženama koje su bile u procesu izlaza iz nasilnih i eksploatatorskih odnosa; za mnoge od njih su planovi obraćanja nekom za pomoć ili prijavljivanja odloženi, dok su neke od njih govorile da će taj korak učiniti tek kada kriza prođe. Ovaj proces je potpuno razumljiv, nama je to iskustvo doneo rad tokom izbegličke krize gde smo sretale žene koje su govorile da trpe nasilje i da planiraju da zatraže razvod ili pomoć, ali tek kad stignu u zemlju destinacije. Zapravo, ovo iskustvo nam je potvrdilo ono što smo i ranije znale, a to je da žrtve moraju da se osećaju sigurno da bi oporavak mogao uopšte da počne. Stanje potpune neizvesnosti i stalne pripravnosti je za mnoge od njih odložilo proces oporavka.

Pisma žena migrantkinja i izbeglica iz izolacije

Mobilni tim Atine koji je do izbijanja pandemije redovno posećivao kampove, ostao je u kontaktu sa ženama i devojkama koje su svakodnevno javljale vesti iz prihvatnih i centara za azil, govoreći o svojim strahovima i brigama. Upravo tako su i nastala Pisma iz izolacije, od ideje da se ženama i devojkama otvori prostor da svojim otvorenim pismima govore o svim izazovima, strahovima i iskustvu koje su proživele u društvima koja u svojoj osnovi upravo podrivaju društvenu i rodnu izolaciju a iz kojih su došle, kao i ponovnom susretu sa izlaccijom u kovidu. Ove žene su u vidu pisma govorile o tome kako su doživele sve ove promene, kako se to reflektovalo na njihovu situaciju i na njihovo viđenje budućnosti. Iako su im, reklo bi se, pogledi na svet različiti, u zavisnosti od kulture iz koje potiču, ono što ih u vreme pandemije spaja jeste ženska perspektiva izazova.

Svesne smo da će posle krize biti teško, verovatno teže nego ikad pre. Teže na drugačiji način, nama nepoznat. Ta neizvesnost je ono što plaši sve nas. Sa druge strane, mi u Srbiji stalno živimo neke početke, i ovo će biti jedna takva priča. De integro. Ponovo ispočetka”, rekla je Jelena Hrnjak, govoreći o načinu na koji će kriza izazvana kovid pandemijom uticati na osobe koje su preživele trgovinu ljudima, kao i na njihovu ekonomsku nezavisnost. “Mislim da treba da izvučemo najbolje iz ove krize, pošto je ona i svojevrsna kriza čovečanstva. Pored dezinfekcije ruku i prostora, čini mi se da je vreme da dezinfikujemo i misli i emocije. Znam da će žene naći način da se izbore, onako kako su one to uvek mogle i umele – herojski i sa osmehom”.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Ova kampanja nastala je u sklopu projekta “Podrška inicijativama organizacija civilnog društva da pomognu i zaštite žrtve trgovine ljudima tokom COVID-19 pandemije”, koji Atina sprovodi uz finansijsku podršku Saveta Evrope. Stavovi koji su u kampanji izraženi ni u kom slučaju ne predstavljaju zvaničan stav Saveta Evrope.